

Dijital Çocuk (Kitap Kritiği)

*¹Ümit Sadık KURŞUN
0000-0003-0510-6624, Bursa Zübeyde Hanım Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi,
ukursun16@gmail.com

Geliş Tarihi : 20.05.2022

Kabul Tarihi : 03.10.2022

<https://doi.org/10.55150/apjec.1119106>

Öz

Bu çalışmada dijital çağda çocuklarımız ile iletişimimizi artırmaya yönelik "Dijital Çocuk" kitabı incelenmiştir. Yazarlar eserde dijital yerliler olarak isimlendirdiği çocuklarımız ile nasıl daha iyi bir iletişim kurabiliriz, Çağa özgü daha dinamik bir anne babalık, gençlerimiz ile aramızda örülen dijital kuşatmayı nasıl kaldırabiliriz noktasında örneklere yer vermişlerdir. Ayrıca yazarlar bu kitapla teknolojiyi daha bilinçli kullanmak ve yeni çağda yetkili ebeveyn olabilmek için anne ve babaların neler yapması gerektiği konusunda fikirler vererek yönlendirmeler yapmışlardır.

Anahtar kelimeler: Dijital çocuk, İletişim, Ebeveyn

Digital Child

Abstract

In this study, the "Digital Child" book, which aims to increase our communication with our children in the digital age, was examined. In the work, the authors gave examples of how we can establish a better communication with our children, whom they call digital natives, a more dynamic parenting unique to the age, and how we can lift the digital siege that is woven between us and our youth. In addition, with this book, the authors gave directions by giving ideas about what parents should do in order to use technology more consciously and to be an authoritative parent in then we age.

Keywords: Digital Child, Communication, Parent.

Teknoloji artık her yerde, soluduğumuz hava wi-fi sinyalleriyle titreşiyor. Bilgisayar ekranından başını alamayan çocuklarımızın en çok telaffuz ettikleri kelimelerin başında “tıklamak” geliyor. Çocuklarımız ve onların kuşakları, ekranda bizlerin göremediği bir canlılık görüyor, oradan sosyalleşiyor, orada eğleniyorlar. Ekranın vaat ettiği neşenin yeri aile tarafından doldurulamıyor ve bu durum daha çok gencin teselliye ekran uğraşlarında aramasına yol açıyor. Maalesef gittikçe çocuklarımız ile aramızda makas daha da çok açılıyor. Bunda ebeveynin rolü de yadsınamaz. Anne babanın ekran kullanımı çocukların ekran kullanımının en büyük belirleyicisidir.

Dijital Çocuk kitabı ebeveynler için bir rehber. Aynı zamanda dijital dünyadan çıkıp gerçek dünyaya çocuklarımız ile birlikte adım atmamız konusunda bizlere fikir vermekte ve yol göstermektedir. Bu bağlamda kitapta, çocuklara ve gençlere karşı aşırı tedirgin ve çok hızlı sinirlenen bir yaklaşım sergilenmemesi, çağa özgü daha dinamik bir anne babalık yapılabilmesi, teknolojinin gençlerin önüne serdiği imkân ve fırsatların göz ardı edilmemesi, iletişimin mutluluk ve sevgiden geçtiği gerçeğine vurgu yapılarak kadim medeniyetimizden örnekler verilmesi şeklinde tavsiyelere yer verilmiştir.

Kitap altı bölümden oluşmaktadır. Kitabın birinci bölümü “Dijital Nesille Tanışalım” bölümüdür. Bu bölümde dijital nesle hayattan öğrendiklerimizi, değerlerimizi aktarabilmek istiyorsak öncelikle onları tanımamız ve dijital çağın onların zihinlerini nasıl şekillendirdiğini anlamamız gerektiği üzerinde durulmuştur. Ayrıca yeni nesille temas kurmanın yolunun öncelikle onları şekillendiren çağı anlamaktan ve daha sonra onlara bu yeni çağda yol göstermekten geçtiği vurgulanmıştır.

DİJİTAL ÇOCUK

Şimdi hepimiz elimizdeki tableti/telefonu yavaşça yere bırakıyoruz :)

KEMAL
SAYAR

SEZİN
BENLİ

Birinci bölümde bilgisayar oyunu oynayan ve oynamayan gençlerle yapılan bir araştırmaya dikkat çekilmiştir. Düzenli şekilde bilgisayar oyunu oynayan gençlerin görsel dikkatinin, oynamayanlara göre daha iyi olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda yapılan bir başka çalışma da öğrencilerin metin bazlı bilgidan çok, görsel kaynaklı bilgiyle daha iyi öğrendiklerini gösteriyor. Bunun yanı sıra, öğretmenin verdiği görsel materyalle desteklenmemiş, sadece metne dayalı ödev ve dokümanlarda, öğrencinin ödevde odaklanması ve öğrenme gücünün düştüğü de biliniyor. Görsel kaynaklarla sunulan ödevler, hem öğrencilerin dikkatini daha çok çekmekte hem de daha çabuk öğrenmelerini sağlamaktadır (Sayar ve Benli, 2020:18-46).

Kitapta teknolojiyi elinden düşürmeyen çocuklar için dijital aletleri faydaya dönüştürmenin önemi üzerinde de durulmuştur.

Yeni nesil çocukların gözleri, onlar uyandıklarında, okula giderken, okuldayken ve evdeyken, gün içinde sürekli bir ekrandan ayrılıp diğerine bakıyor. Yazarlar, bu noktada yapılabilecek en iyi şeyin onların kullandıkları aletleri, eğitimleri için en ideal hale getirmek olduğunu vurguluyor. Bunun için de yeni çağa uygun, teknolojiyi içine katan bir öğrenim modeline geçilmesi kaçınılmaz. Madem gözlerini ekranlardan ayıramıyoruz, en azından ekranlarla uğraşırken öğretici içeriklerle temas etmelerini sağlayalım (Sayar ve Benli, 2020: 18-46).

Dijital çağın çocuklarının geleneksel eğitim metotlarını kabul etmediklerini, tek yönlü bilgi akışına kapalı oldukları ayrıca bu çocukların kendi öğrenme zamanını ve hızını ayarlamak istedikleri üzerinde durulan kısımlar detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Teknoloji çağındaki çocukların düşünme şekliyle, çocuklara öğretme biçimimiz arasındaki makas gün geçtikçe açılmakta. Dijital nesil sessizce sınıfta oturup, dersi pasif bir şekilde dinlemekten hoşlanmıyor. Aksine, sınıf içerisinde aktif olmayı, karşılıklı konuşarak konuları tartışmayı tercih ediyorlar. Eğitimlerinin gerçek dünyayla ilişkili, eğlenceli ve ilgi çekici olmasını bekliyorlar. Oysa günümüzde ne kadar iyi eğitimcilerimiz olursa olsun günümüz eğitim modelinin çok eskiden hazırlanmış ve fabrika temelli bir sistemde çalıştığını, oysa bizim şimdi üç boyutlu küreyi temsil edebilecek çağa daha uygun bir sisteme ihtiyacımız bulunuyor (Sayar ve Benli, 2020: 18-46).

Kitabın ikinci bölümünde “Dijital Bağımlılık” konusu ele alınmıştır. Bağımlılık kavramı bu bölümde ele alınmış olup özellikle internet ve bilgisayar tutkunluğu incelenmiş olup. Aşırı bilgisayar tutkunluğu sorunlu davranış kalıpları olarak nitelendirilmiştir. İnternet ve bilgisayarı sağlıksız kullanan çocukların ne gibi semptomlar gösterdiği detaylı şekilde okuyucuya verilmiştir. Özellikle Bilgisayar ve internet kullanımı çocuğun hayatının diğer alanlarını etkilemeye

başladığında problemlerin başladığına dikkat çekilmiştir. “Dijital Çocuklar” için sağlıksız kullanıma işaret edebilecek belirtiler sıralanarak okuyucuya sunulmuştur. Ayrıca bağımlılık sayılabilecek örneklere bu bölümde bolca yer verilmiştir. “İnternet nasıl bağımlılık yapıyor?” başlığında ise istatistiki bilgilere yer verilmiştir.

İnterneti bu kadar çekici yapan unsurlar, ona her yerde her an ulaşabilmemiz, onun bizi gündelik sıkıntılarımızdan hızlıca uzaklaştırması, bizi ne zaman ödüllendireceğini bilmememiz, bize güvenli ve risksiz bir eğlence sunduğunu düşünmemizdir (Sayar ve Benli, 2020: 48-71).

Kitabın üçüncü bölümünde “Ekran Başlı Oyuncuları” başlığıyla bilgisayar oyunlarının çocuklar üzerinde ne kadar etkili olduğu ve onlar için neler ifade ettiği detaylı bir şekilde açıklanmıştır.

Oyun, çocukların dili ve iletişim biçimidir. Hangi oyuncak ile nasıl oynamayı seçtiği, iç dünyasındaki duygu ve düşüncelerini yansıtır (Sayar ve Benli, 2020: 74-110).

Çocukların neden bilgisayar oyunlarını seçtiğini ortaya koyan Harvard Üniversitesi öğretim üyelerinden Kutner ve Olson’un (2008) yaptığı araştırmanın sonuçları maddeler halinde okuyucuya sunulmuştur. Uzun süre bilgisayar oyunları oynayan çocuklardaki zihinsel değişimler açıklanmıştır.

Bilgisayar oyunlarının heyecanına alışmışken kırk dakika boyunca derste oturmanın durağanlığı çocuklara sıkıcı gelir (Sayar ve Benli, 2020: 74-110).

Bu bölümün sonunda fazla oyun oynayan çocukların ailelerine yönelik tavsiyelerde bulunulmuştur. Ayrıca kontrollü bir şekilde oynanan bilgisayar oyunlarının faydaları da sıralanmıştır.

Faydasıyla zararıyla bilgisayar oyunları özellikle genç neslin eğlence hayatının bir parçası. Ancak teknoloji dünyası bilgisayar oyunlarından ibaret değil. İnternet, jenerasyon tanımaksızın hepimizin hayatının önemli bir parçası haline gelmiş durumda. Hayatımıza bu kadar giren sosyal medyanın bizleri psikolojik açıdan nasıl etkilediğini anlamamız her zamankinden de önemli artık. Üstelik hep gelişmekte ve değişmekte olan bir alan olduğu için kendimizi güncel tutmamız gerekiyor. Bilgimizin ve farkındalığımızın artması internet ve sosyal medyayı sağlıklı kullanabilmemiz ve çocuklarımızı da bu alanda doğru yönlendirebilmemiz için çok önemli (Sayar ve Benli, 2020: 74-110).

Kitabın dördüncü bölümünde ise “İnternette Çocuk” kavramı üzerinde durulmuştur. İnternet ve sosyal medya kullanımı konusunda çocuklarımızı hangi konularda uyarmamız gerektiği, onlara nasıl rehberlik edebileceğimiz anlatılmıştır. Çocukları sosyal medyadan tamamen uzak tutmak

gerçekçi bir beklenti değildir.

Tüm teknolojik gelişmeler gibi dijital dünyanın da iyiliği ve kötülüğü bizim onu nasıl kullandığımızla belirleniyor. Eğer sosyal medyayı zaten var olan ilişkilerimizi güçlendirmek, gerçek dünyadaki bağlarımızı sağlamlaştırmak için kullanıyorsak sosyal medya kadar güzel bir şey yok (Sayar ve Benli, 2020: 112-149).

Bölümün ilerleyen kısımlarında “Sosyallik İllüzyonu” başlığı altında sanal arkadaşlık ile gerçek arkadaşlıkların bir olmadığına değiniliyor. Sanal yakınlık, insani teması sıklaştırırken sığlaştırıyor; fakat kurulan bu bağlantılar yoğunlaşıp bağ haline gelemeyecek kadar cılız kalıyor. Gerçek hayat ile sanal hayatın birbirini tutması gerektiğine değinilen bölümde eğer gerçek ile sanal dünyadaki fark açılırsa insanlarda üzüntüye ve hayal kırıklığına yol açtığı vurgulanıyor. Siber zorbalık ve dijital dünyada cinsel istismar konularına da değinilerek örneklere yer verilmiştir. Siber zorbalığa karşı neler yapmak gerektiği maddeler halinde okuyucuya sunulmuştur.

Sosyal medya bazen yüz yüze geçirdiğimiz aile zamanından çalsa da dijital dünya ve gerçek dünya arasında zaman yönetimi dengeli yapılabildiğinde aileleri birbirine yakınlıştırabiliyor (Sayar ve Benli, 2020: 112-149).

Kitabın beşinci bölümünde “Dijital Çağ ve Aile” başlığı altında açıklamalarda bulunulmuştur. Teknolojinin aileleri nasıl etkilediği çeşitli başlıklar altında belirtilmiştir. Yeni çağda ebeveynlik konusuna değinilen bu bölümde ailelerin de teknoloji konusunda çocuklarına örnek davranışlar göstermesi gerektiği vurgulanıyor. Bu bölümde teknoloji kullanımına karşı çocuklara kural koyarken dikkat edilmesi gereken beş temel ilke sıralanmıştır.

Yetkili ebeveynler hiyerarşinin en tepesinde oturup yalnızca kuralları koymazlar. Kurallarının ardındaki mantığı gelişimsel olarak uygun bir şekilde açıklamaya gayret ederler (Sayar ve Benli, 2020: 152-171).

Anne ve babanın bir konudaki düşünceleri farklı olsa bile çocuğun yanında birbirlerine müdahale etmemeleri gerekir. Fikir ayrılıkları çocuğun olmadığı bir ortamda konuşulup ortak bir karara varılmalı ve iki ebeveyn de konulan kuralı takip etmelidir (Sayar ve Benli, 2020: 152-171).

Kitabın son bölümü olan altıncı bölüm de ise bizlere fikir ve örnek olması açısından “Teknoloji Kullanım Kılavuzu” adı altında ailelere karşılaşacakları sorunlara karşı örnekler üzerinden çözüm yolları sunulmuştur. Ayrıca kitabın sonunda çocuklarımızı dijital dünyada yetiştirirken bizlere ışık tutabilecek bazı ipuçları şöyle sıralanmıştır (Sayar ve Benli, 2020: 174-207):

1. Çocuğunuza dijital dünyada kendini korumayı öğretin,
2. Medya okuryazarlığı eğitimi verin,
3. İçsel motivasyonunu destekleyin,
4. Çocuğunuzu başka şeylere yönlendirin,
5. Kitap okuma alışkanlığı kazanmasını sağlayın,
6. Kendi tasarlayabileceği oyunları kurgulaması için alan açın,
7. Rol model olun,
8. Oynadıkları oyunu tanıyın,
9. İnternete filtre koyun,
10. Çocuğunuzla sözleşme yapın,
11. Çocuğunuzla bağlarınızı güçlendirin,

Yazarlar günümüzdeki ebeveynlerin dijital çocukları ile yaşadıkları problemleri ve çözüm yollarını eserde anlaşılır bir dil kullanarak açıklamışlardır. Yazarların birden çok kaynaktan yararlanarak yaptıkları açıklamalar ve bölüm içerilerinde verdikleri ilgili örnekler verilmek istenen mesajın okuyucular tarafından daha rahat ve açıkça anlaşılmasını sağlamaktadır. Kitabın ebeveynler ve öğretmenler tarafından okunması ayrıca belirtilen beceri ve etkinliklerin evlerde ve okullarda uygulanmasının teknoloji kullanımındaki kaliteyi artıracığı ifade edilebilir.

KAYNAKÇA

[1]. Sayar, K. ve Benli, S. (2020). *Dijital çocuk*. İstanbul: Kapı Yayınları.